

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

AZ ÁLTALÁNOS GAZDASÁGSTATISZTIKAI KÖVETELMÉNYEK ÁTTEKINTÉSE

2004. DECEMBER

Az EKB 2004.
évi kiadványain
a 100 eurós bankjegy
képe látható.

© Európai Központi Bank (2004)

Cím:

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Németország

Postacím:

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Németország

Telefon:

+49 69 1344 0

Honlap:

<http://www.ecb.int>

Fax:

+49 69 1344 6000

Telex:

411 144 ecb d

*Valamennyi jog fenntartva. A kiadvány
kizárólag oktatási és nem kereskedelmi
célből, a forrás feltüntetésével
sokszorosítható.*

A 2004. decemberi állapot szerint.

ISBN 92-9181-593-4 (nyomtatott formában)
ISBN 92-9181-594-2 (elektronikus formában)

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	4
2. A STATISZTIKAI KÖVETELMÉNYEK VÁLTOZÁSAINAK ÁTTEKINTÉSE	5
3. ÁLTALÁNOS ADATSZÜKSÉGLET, A JELENLEGI ADATÁLLOMÁNY VIZSGÁLATA	6
4. A KONKRÉT STATISZTIKAI KÖVETELMÉNYEK	8
4.1 Harmonizált fogyasztóiár-index	9
4.2 Negyedéves és éves nemzeti számlák: főbb aggregátumok és bontások	9
4.3 Negyedéves és éves nemzeti számlák: gazdasági szektorok	10
4.4 Negyedéves és éves kormányzati bevételek és kiadások	11
4.5 Rövid távú iparstatisztika (beleértve az építőipart is)	11
4.6 A kiskereskedelem és az egyéb szolgáltatások rövid távú statisztikája	12
4.7 Munkaerőpiaci statisztikák: foglalkoztatottság, munkanélküliség	13
4.8 Munkaerőpiaci statisztikák: a jövedelmek és a munkaerőköltség-statisztika	14
4.9 Az üzleti vélemény felmérése (<i>Business Opinion Survey</i>)	14
4.10 Külkereskedelmi statisztika	14
5. AZ EURÓÖVEZETEN KÍVÜLI ORSZÁGOKRA VONATKOZÓ STATISZTIKÁK	15
5.1 Az euróövezeten kívüli uniós tagállamok	15
5.2 A csatlakozó országokra vonatkozó statisztikák	15
1. FÜGGELÉK: AZ EKB ÁLTAL RENDSZERESEN IGÉNYELT ÁLTALÁNOS GAZDASÁGSTATISZTIKAI ADATOK AZ EURÓÖVEZET VONATKOZÁSÁBAN	17
2. FÜGGELÉK: AZ EKB ÁLTAL IGÉNYELT ÁLTALÁNOS GAZDASÁGSTATISZTIKAI ADATOK A CSATLAKOZÓ ORSZÁGOK VONATKOZÁSÁBAN	20

1. BEVEZETÉS

Az eurórendszer elsődleges célja az árstabilitás fenntartása az euróövezetben.¹ Továbbá, ezen elsődleges cél veszélyeztetése nélkül támogatnia kell a Közösség általános gazdaságpolitikáját. Az említett célok megvalósításának keretében az eurórendszer egyik alapvető feladata az euróövezet monetáris politikájának irányítása.

Az Európai Unióról szóló szerződés az EKB elődje, az Európai Monetáris Intézet (EMI) egyik feladatául a gazdasági és monetáris unió (GMU) harmadik szakaszának statisztikai szempontból történő előkészítését, elsősorban a kívánt mértékű statisztikai harmonizáció elősegítését tűzte ki. Első lépésként 1996 júliusában az EMI nyilatkozatot bocsátott ki a statisztikai követelményekről, majd 2000 augusztusában az EKB nyilvánosságra hozta általános gazdaságstatisztikai követelményeit.² Utóbbi hasznos támpontot nyújtott az EKB-n kívüli statisztikai intézményekkel folytatott egyeztetések során. Jelen írás, amelynek célja az EKB említett követelményeinek naprakészítése, elsősorban az euróövezet, a többi uniós tagország és a csatlakozó országok havi és negyedéves (éven belüli) statisztikáival foglalkozik: a közelmúlt fejleményei, például a szolgáltatási szektorra vonatkozó statisztikák iránti növekvő igény figyelembevételével áttekinti a régebben megfogalmazott követelményeket.

Az EKB (a Statisztikai főigazgatóság) uniós szinten vagy kizárólagosan, vagy az Európai Bizottsággal (Eurostat) közösen felel a monetáris, a banki, a pénzügyi piaci és kapcsolódó statisztikákért, a fizetési mérleggel, illetve egyéb külfölddel kapcsolatos, valamint a gazdasági szektorok pénzügyi számláira és negyedéves számláira vonatkozó statisztikákért.³ Az említetteken kívül sok egyéb statisztika játszik még fontos szerepet a monetáris politika irányításában, nevezetesen az ár- és költségstatisztika, az egyéb nem pénzügyi nemzeti számlák, a munkaerőpiaci statisztika, valamint számos

egyéb rövid távú statisztika. Ezekre a jelen kiadványban általános gazdaságstatisztikák néven utalunk. Az EKB az Európai Bizottsággal szoros együttműködésben kívánja megvalósítani a fenti statisztikákra vonatkozó követelményeit, amelyek közül sok esetben az EU Tanácsának és a Bizottságnak a jogszabályai az irányadóak, a közösségi statisztikákról szóló 322/97/EK tanácsi rendeletben meghatározott keretben. Amennyiben az EKB nem tud beszerezni valamilyen általános gazdaságstatisztikát az Európai Bizottságtól, olyankor tagállami vagy egyéb európai forrásból gyűjti össze a szükséges információkat.

Szintén a gazdaságstatisztika a tárgya annak a részletes jelentésnek, amelyet a Monetáris Bizottság a gazdasági és monetáris unióban érvényes tájékoztatási követelményekről készített, és amely jórészt az EKB statisztikai követelményeit tükrözi. Az 1999. januárban az ECOFIN Tanács által elfogadott jelentést az elért eredményeket vizsgáló hat további jelentés követte.⁴ Ennek egyik eredményeként az Európai Bizottság (Eurostat) – az ECOFIN kérésére és az EKB-val szoros együttműködésben – akciótervet készített a GMU-val kapcsolatos statisztikai követelményekről. A dokumentum kijelöli a tagállamok számára a legsürgősebb feladatokat jelentő területeket, és meghatározza a statisztikai szabályozásban szükséges módosításokat. Az akcióterv a 2002 végéig tartó időszakot ölelte fel, de teljes megvalósítása még folyamatban van.⁵ Ezt követően 2003

1 A Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) az Európai Központi Bankot (EKB) és az Európai Unió (EU) tagállamainak nemzeti központi bankjait foglalja magában. Az eurórendszer elnevezés az EKB-t és az euróövezetet alkotó EU-tagállamok nemzeti központi bankjait jelöli. Az Alapokmány a Központi Bankok Európai Rendszere és az EKB alapokmányát jelenti.

2 A két dokumentum az EKB honlapján (www.ecb.int) olvasható.

3 Lásd még az Európai Bizottság (Eurostat) és az Európai Központi Bank (Statisztikai főigazgatóság) között 2003. március 10-én létrejött egyetértési megállapodást (elérhető az EKB weboldalon).

4 A jelentéseket lásd a következő weboldalon: http://ue.eu.int/cms3_applications/docCenter.ASP?expandID=132&lang=en&cmsID=245

5 Lásd a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság 2004. május 25-i helyzetjelentését a GMU-tagsággal járó információk követelményekéről, valamint a 2004. június 2-i ECOFIN Tanács ülés határozatait.

februárjában a Tanács és a Bizottság átfogó jelentést fogadott el az euróövezeti statisztikák kérdéséről. A jelentés különösen hangsúlyozza, hogy 2005-re létre kell hozni a fő európai gazdasági mutatókat (*Principal European Economic Indicators* – PEEI), amelyeket a legmagasabb nemzetközi színvonalnak megfelelő gyorsasággal és megbízhatósággal tesznek közzé.

Az eurórendszer által támasztott statisztikai követelmények hasonlóak más nagy gazdasági térségek (pl. az Egyesült Államok) monetáris politikai hatásainak követelményeihez. A jó minőségű statisztikák kiemelt szerepet játszanak a helyes monetáris politikai döntések meghozatalában. Az elégtelen vagy nem megbízható statisztikákra alapozott döntésekért az árstabilitás, a kibocsátás és a foglalkoztatás terén nagy árat kell fizetnie a gazdaságnak. Bár az elmúlt években jelentősen javult a monetáris politika statisztikai megalapozottsága, még további előrelépésre van szükség ezen a téren.⁶

2. A STATISZTIKAI KÖVETELMÉNYEK VÁLTOZÁSAINAK ÁTTEKINTÉSE

A jelen kiadványban nem fogalmazódnak meg lényeges új kötelezettségek a 2000-ben közzétett jelentéshez képest. Sőt közülük többet már a Monetáris Bizottságnak a GMU-tagsághoz kötődő tájékoztatási kötelezettségről szóló 1999-es jelentése, valamint a Gazdasági és Pénzügyi Bizottságnak az elért eredményeket bemutató további jelentései is tartalmazzák. Az első kiadáshoz viszonyítva azért érdemes kiemelni a következő, előrettekintő módosításokat:

- nagyobb hangsúlyt fektettünk az euróövezeti aggregátumokra: az EKB javaslata szerint az általános nemzeti gazdaságstatisztikák előállítását, közzétételi és felülvizsgálati gyakorlatát össze kell hangolni az euróövezeti aggregátumok kívánalmai alapján;

- a gyakorisági és gyorsasági követelményeket összeigazítottuk a PEEI Európára elfogadott célkitűzéseivel, így azok az EKB követelményeivel többnyire összhangban állnak;

- meghatároztuk a szolgáltatási szektor havi és negyedéves statisztikáira vonatkozó követelményeket; a szolgáltatásokra vonatkozó jó minőségű mutatók egyre fontosabbak mind önmagukban, mind a GDP volumenére és az ár- és termelékenységváltozásokra vonatkozó aggregált gazdasági statisztikák minősége szempontjából;

- a nemzeti adatok szintjén a felhasználói követelményeket tovább differenciáltuk: az euróövezet elemzéséhez használt idősorok közül nincs mindegyikre szükség az összes euróövezetbeli, euróövezeten kívüli és csatlakozó ország tekintetében;

- ennek megfelelően támogatni kell az olyan új, az euróövezeti statisztikai adatgyűjtésre vonatkozó módszereket, amelyek bár az övezet szintjén jó eredményeket adnak, nem terhelik túl a nemzeti statisztikai rendszereket;

- áttekintjük a külkereskedelmi statisztika prioritásait;

- végül az egyes fejezetekben rövid értékelést adunk a legfontosabb jövőbeli fejlesztési feladatokról.

⁶ Az euróövezettel kapcsolatos általános gazdasági statisztikák értékeléséről további tájékoztatás az EKB havi jelentésének 2003. áprilisi számában, „Az euróövezetre vonatkozó általános gazdasági statisztikákkal kapcsolatos fejlemények” című fejezetben található. Az EKB monetáris politikai stratégiájáról friss információkat a Havi jelentés 2003. júniusi számában, „Az EKB monetáris politikai stratégiájáról készült értékelés eredményei” címmel olvashatunk.

3. ÁLTALÁNOS ADATSZÜKSÉGLET, A JELENLEG SZOLGÁLTATOTT ADATOK ÉRTÉKELÉSE

Az általános gazdaságstatisztikák előállításának jogi alapjait az 1990-es évek elejétől fokozatosan fektették le az EU Tanácsa által elfogadott több statisztikai jogszabályban. Az elmúlt években a Parlament, illetve a Bizottság is bekapcsolódott a folyamatba. A közösségi statisztikákra vonatkozó szabályozásban a szubszidiaritás elve érvényesül, ugyanakkor a szabályozás megkívánja, hogy „*az eredmények összehasonlíthatóságának biztosítása érdekében a közösségi statisztikákat egységes standardok és meghatározott, kellően indokolt esetekben harmonizált módszerek alapján kell összeállítani*” (1. cikk). Az euróövezet egységes monetáris politikája az alapvető makrogazdasági statisztikák esetében egységes szabványok és harmonizált módszertanok kialakítását követeli meg.

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK

Az euróövezetre vonatkozó statisztikák tekintetében az a legfőbb kíváncsi, hogy az adatok összeállítása és közzététele *euróövezeti aggregált eredmények* számítására irányuljon. Kevésbé használhatók az övezet elemzésére az olyan statisztikai adatok, amelyek csupán kis részben fedik le az euróövezet gazdaságát, illetve az olyan nemzeti statisztikák, amelyek nem összesíthetők értelmes euróövezeti aggregátumok formájában. Ebből többféle következtetést lehet leszűrni.

A földrajzi lefedettséget illetően fontos, hogy az országos adatok teljesen vagy a lehető legjobban lefedjék az euróövezeti aggregátumokat. Különösen fontosak az övezet négy legnagyobb tagországának adatai (Németország, Franciaország, Olaszország és Spanyolország teszi ki az euróövezet GDP-jének 80%-át), mivel a rájuk vonatkozó adatok hiánya súlyosan gátolhatja megbízható euróövezeti becslések összeállítását. Miközben az EKB minél szélesebb lefedettségű euróövezeti statisztika kialakítására törekszik, támogatja az olyan új

fejlesztéseket is, mint a *differenciált adatszolgáltatási követelmények* és az *európai mintavétel* néven ismert eljárások. Ezek megbízható euróövezeti szintű adatok előállítására irányulnak anélkül, hogy túlterhelnék a kisebb tagállamok statisztikai rendszereit. Az említett módszerek tovább fejlesztendők és szélesebb körben alkalmazandók a statisztikák iránti egyre növekvő felhasználói igény és a statisztikai adatforrások korlátainak figyelembevételével.

Az egyes ágazatok és szektorok lefedettségének (*coverage*) szempontjából a statisztikának teljes képet kell mutatnia a gazdaságról. A szokványos ipari és kiskereskedelmi statisztika mellett szükség van az egyre fontosabbá váló szolgáltatási ágazatok mutatóira. Emellett egy olyan nagy gazdasági térség esetében, mint az euróövezet, rendelkezésre kell állnia a fő gazdasági szektorokra – a háztartásokra, a nem pénzügyi és a pénzügyi vállalatokra, valamint a kormányzatra – vonatkozó teljes számlarendszernek.

Mivel az euróövezeti statisztikák az egyes országok adatszolgáltatásaiból állnak össze, az adatok minősége szempontjából rendkívül fontos a statisztikai módszertanok *összehasonlíthatósága*. Bár ezen a területen jelentős haladás történt, a GMU első néhány évének tapasztalatai azt mutatják, hogy bármilyen fontos is a megállapodás a közös statisztikai definíciók és osztályozások kérdésében, ez sokszor önmagában nem elegendő az adatok összehasonlíthatóvá tételéhez. Kívánatos lenne az egyes országok általános gazdaságstatisztikáinak egymással való összehangolása és standardizálása, különösen az olyan mutatók esetében, mint a HICP, amelyre vonatkozóan szigorú összehasonlíthatósági követelményeknek kell megfelelni. Gondoskodni kell továbbá a csaknem az összes euróövezeti statisztikában használt, standard nemzetközi osztályozások aktualizálásáról és meghatározott időközönkénti felülvizsgálatáról. A gazdasági tevékenységek európai osztályozásának

(NACE) jelentős felülvizsgálatát tervezik 2007-ben. Az új osztályozásra szoros egyeztetés mellett kell áttérni, hogy a lehető legkisebbre szorítsuk az átmeneti időszakban az euróövezeti aggregátumokat érintő problémákat.

Az euróövezeti statisztikák esetében a tárgyidőszak lezárulása és az adatközlés időpontja közötti időtartam (*timeliness*) lerövidítésével kapcsolatban az EKB a PEEI-re a közelmúltban megállapított célkitűzéseket támogatja. Néhány kivételtől eltekintve jelen kiadványban is ezekre hivatkozunk. Javul ugyanakkor az euróövezeten kívüli gazdaságok statisztikai rendszereinek teljesítménye is, miközben a növekvő igényeket kielégítő minél gyorsabb adatszolgáltatás folyamatos kihívást jelent. Az általános gazdaságstatisztika néhány területén továbbra is aggodalomra ad okot a közzétételi idő elhúzódnása, ezért sürgetővé vált a helyzet javítása (pl. a munkaügyi statisztikában). Mivel az egységes monetáris politika középpontjában az euróövezet egészére vonatkozó aggregátumok állnak, a teljes övezetre vonatkozó becslések nem jelenhetnek meg később, mint a legnagyobb országok első országos becslései, sőt lehetőség szerint korábban kell őket közzéadni. Ez európai szinten egyeztetett *közzétételi politikát* és közös közzétételi ütemtervet igényel, ami elsőrendű cél az elkövetkező évek folyamán. A nemzeti hatóságoknak továbbá a határidők betartásával kell az országos adatokat az Európai Bizottsághoz (Eurostat) eljuttatniuk. Az Eurostat az európai általános gazdaságstatisztikák központi forrása, így az egyes EU országok adatainak országos publikálásával egy időben kell tudnia ellátni adattal az európai felhasználókat. Az Eurostatnak emellett az euróövezeti aggregátumok összeállításában és közlésében megfelelő gyorsaságot kell tanúsítania.

Ami az adatközlés *gyakoriságát* (*frequency*) illeti, a monetáris politika igényeinek való megfeleléshez előfeltétel a havi és negyedéves gyakoriság. Bizonyos statisztikai témakörök esetében (pl. a munkaerőpiachoz és a nemzeti

számlákhoz kapcsolódóan) szükség lenne az ilyen adatközlések és azon átfogó adatok közötti jelenlegi egyensúly felülvizsgálatára, amelyet az EU törvényhozás éves illetve kisebb gyakorisággal megkíván. Különösen fontosak a gazdasági szektorok szerinti negyedéves nemzeti számlák. Számos rövid távú mutató még mindig csak negyedéves gyakorisággal kerül közzétételre, hosszas publikációs késedelemmel, ezért nem használható konjunkturális elemzésre. A közgazdasági és ökonometria elemzés szempontjából szintén fontos, hogy *az idősorok megfelelő hosszúak legyenek*, azaz a fő aggregátumok esetében legalább egy-két üzleti ciklust lefedjenek.

A minél gyorsabb és gyakoribb adatközlés iránti igény kapcsán felmerül a kérdés, hogy a gyorsaság és a megbízhatóság csak egymás rovására érhető-e el. A hitelesség szempontjából elengedhetetlen, hogy a monetáris politikai döntések indoklásában használt statisztikák *megbízhatóak* legyenek. Az eurórendszer tisztában van a közzétételhez szükséges idő korlátaival, ezért igen óvatos, amikor a publikációs menetrend lerövidítését kéri. A megfelelő időben közzétett *aggregált* eredmények ugyanakkor fontosabbak, mint a *részletes* bontás. Több uniós tagállam jó eredményeket ért el a mielőbbi közzététel tekintetében a megbízhatóság veszélyeztetése nélkül. Néhány euróövezeti aggregátum (pl. GDP, HICP, ipari termelés és kiskereskedelem) esetében is javult a közzététel gyorsasága, és semmi nem utal arra, hogy ez az adatok megbízhatóságának rovására történt volna.

Az adatközlés idejére és a közzétételi menetrendekre vonatkozó közös szabványokon túl további problémát jelent az euróövezeti statisztikák felhasználóinak a közös európai *felülvizsgálati politika* általánosan jellemző hiánya, hiszen ez is közrejátszik abban, hogy az euróövezeti aggregátumok sokszor szorulnak utólagos korrekcióra.

További probléma, hogy mivel a legtöbb adat esetében *szezonális és munkanaphatásokkal* is

számolni kell, a szezonális kiigazítási módszereket és gyakorlatot, valamint ahol szükséges a munkanap szerinti kiigazításokat is harmonizálni kell. A negyedéves nemzeti számlák és a rövid távú statisztikák esetében már megszületett a megállapodás a közös szabványokról, teljes körű végrehajtásuk azonban még várat magára. Az egyéb gazdasági statisztikák esetében még nem készültek közös szabványok.

APRIORITÁSOK ÁLTALÁNOS VIZSGÁLATA, ÁTTEKINTÉSE

Összességében véve elmondható, hogy az euróövezet esetében rendelkezésre állnak a legfontosabb általános gazdaságstatisztikák, amelyek egyben a monetáris politika megbízható alapját képezik. Itt elsősorban a HICP-ről mint az árstabilitás fő mércéjéről van szó, de mellette számos olyan fontos általános gazdaságstatisztikai mutatóról (pl. a kibocsátásra, a munkanélküliségre és a termelői árakra vonatkozó adatok) is, amelyet az EKB monetáris politikai stratégiájának közgazdasági elemzési pillérével összefüggésben használ. Az elmúlt években több javító intézkedést sikerült foganatosítani, így jobb lett a HICP-indexek lefedettsége; nagyobb számú negyedéves nemzetiszámla-adatot publikálnak (pl. hozzáadott érték, munkavállalói jövedelem); javult néhány rövid távú mutató (pl. a kiskereskedelmi forgalom, építőipari kibocsátás, fő ágazati termékcsoportok szerinti adatok) országokénti lefedettsége és összehasonlíthatósága; javult a munkanélküliségi statisztikák összehasonlíthatósága, valamint a közzétételi gyorsaság több mutató (pl. a HICP, a GDP, a termelés, a külkereskedelem) esetében, mindez a pontosság csorbulása nélkül.

A fenti területeken elért eredmények elismerése mellett azonban az euróövezeti statisztika sok tekintetben továbbra sem felel meg a felhasználói követelményeknek. Az euróövezeti adatok gyakran vagy túl későn vagy (az elégtelen országlefedettség miatt) egyáltalán nem állnak rendelkezésre. Hiányoznak a nemzeti számlák gazdasági szektorokra vonatkozó alapvető aggregátumai. Jelentős rések találhatók a munkaügyi

statisztika területén, például olyan alapvető mutatók esetében, mint a foglalkoztatottság és a ledolgozott munkaórák száma. A HICP-statisztika is tökéletesítésre szorul (módszertanok harmonizációja). Két további probléma, hogy hiányoznak az euróövezet szolgáltatási szektorára vonatkozó adatok, továbbá a kellően összehasonlítható szezonális- és munkanap-kiigazítási gyakorlat. Emiatt több euróövezeti statisztika még most sem olyan teljes körű, gyors közzétételű és megbízható, mint az egyes euróövezeti országoké és az euróövezeten kívüli nagyobb valutaövezeteké, például az Egyesült Államoké. A fent említett területeken további javulásra van szükség.

Az euróövezet általános gazdaságstatisztikájának megőrzése és tökéletesítése érdekében fontos feladat a prioritások felülvizsgálata, hogy enyhíteni lehessen a ma már kevésbé fontosnak tekintett területekkel kapcsolatos jogi követelményeken. Az EKB saját hatáskörén belül csökkenti a külkereskedelmi statisztikára vonatkozó követelményeit, elsősorban az Intrastat és egyéb strukturális üzleti statisztikák vonatkozásában. Ezenkívül az EKB támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek a nemzeti adatszolgáltatási kötelezettségek differenciálását és az európai mintavételi gyakorlat meghonosítását szolgálják, hogy a kis és a nagy tagállamokban egyaránt csökkenjenek az adatszolgáltatókra nehezedő terhek.

4. A KONKRÉT STATISZTIKAI KÖVETELMÉNYEK

Jelen publikáció függelékében többek között összefoglaló felmérés található a monetáris politikai elemzés céljára rendszeresített fő makrogazdasági mutatókról, a gyakoriságra, részletezettségre és a közzététel idejére vonatkozó követelményekről, valamint a fejlesztés prioritásairól. Jelen áttekintés nem terjed ki az alkalmi kutatási célra használt, nagy részletezettséggel közölt statisztikai információkra.

4.1 HARMONIZÁLT FOGYASZTÓIÁR-INDEX

A harmonizált fogyasztóiár-index (HICP) az EKB monetáris politikájában használt egyik fő indikátor, hiszen az EKB monetáris politikai stratégiájában e mutató alapján határozzák meg az árstabilitást. Az EKB jelentős szerepet játszott a HICP kidolgozásában, elsősorban a HICP-indexről szóló tanácsi rendelet 5.3 cikkében meghatározott konzultációs eljárások keretében.⁷ A monetáris politika szempontjából a legfontosabb követelmény a háztartások kiadásainak széles körű lefedettsége, az összehasonlíthatóság a lefedettség és a módszertanok tekintetében, valamint a havi gyakorisággal, megfelelő időben közzétett, megbízható adatok biztosítása. A HICP-vel kapcsolatos további feladatok közül ki kell emelni a saját tulajdonú lakásszolgáltatással kapcsolatos kiadások indexbe történő bekerülésével kapcsolatos problémák kielégítő megoldását, valamint a minőségi kiigazítások kérdésében tapasztalt gyorsabb előrelépést.

A HICP-re a COICOP négy számjegyes bontásában van szükség. Alkalmi elemzési célokra kívánatos lenne egy még részletesebb euróövezeti szintű bontás, például az élelmiszerekre és a szolgáltatási ágazatra vonatkozóan. Ez megkönnyítené további, a közgazdasági elemzéshez szükséges mérőszámok számítását és bizonyos tényezők hatásának elkülönítését is, úgymint az indirekt adók változásának a HICP-re gyakorolt hatása (HICP változatlan adótartalmú indexe) és a szabályozott árak.

A HICP-t az idő folyamán tovább tökéletesítették, ami az index egyes alkotórészeiben strukturális töréseket okozott. A hosszú távú elemzések és az ökonometriai modellezés azonban megkívánja, hogy hosszú és konzisztens idősor-bebecslések álljanak rendelkezésre.

Mivel a HICP-t az uniós konvergencia értékelésére is felhasználják, az

összehasonlítható HICP-statisztikák iránti igény egyaránt érvényes az euróövezet jelenlegi és jövőbeli tagországaira.

Az EKB elsőrendű feladatnak tekinti a saját tulajdonú lakás kezelésével, a minőségi kiigazítással és a HICP változatlan adótartalmú indexével kapcsolatos tennivalókat.

4.2 NEGYEDÉVES ÉS ÉVES NEMZETI SZÁMLÁK: FŐBB AGGREGÁTUMOK ÉS BONTÁSOK

A negyedéves nemzeti számlák kulcsszerepet töltenek be a gazdaság konjunkturális helyzetének vizsgálatában, valamint annak kiderítésében, hogy milyen mértékben hat a konjunktúra az áralakulási kilátásokra. A hosszabb késéssel rendelkezésre álló, de részletesebb éves számlák a strukturális folyamatok és a hosszabb távú tendenciák szélesebb alapokon nyugvó elemzéséhez szolgálnak megfelelő kiindulópontul.

A főbb negyedéves aggregátumok és a részletesebb éves nemzeti számlák az ESA-rendelet hatálya alá tartoznak.⁸ A rendelet előírásainak teljes körű, különösen a negyedéves adatok tekintetében történő végrehajtása azért elengedhetetlen, mert az ESA alapozza meg az euróövezeti statisztikát. További negyedéves adatokra is szükség van – különösen az euróövezeten kívüli exportra, importra és a ledolgozott munkaórák számára vonatkozóan –, és nem áll rendelkezésre kellő információ a jövedelmekről, a megtakarításokról és a beruházásokról sem (lásd még a következő fejezetet). Az ágazatok (pl. a 31 NACE alcsoport) szerinti bontásban különös jelentőséggel bír a beruházásról és a termelésről éves gyakorisággal adott tájékoztatás mind az euróövezeti aggregátumok, mind a több országot érintő elemzés szempontjából.

⁷ Lásd a Tanács 1995. október 23-i, 2494/95/EK rendeletét a fogyasztói árak harmonizált indexeiről.

⁸ A Tanács 1996. június 25-i 2223/96/EK rendelete a közösségi nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről.

A nemzeti számlák a nem pénzügyi eszközökre vonatkozó harmonizált statisztikai információk kizárólagos forrásai a nemzetgazdaság, a főbb szektorok és ágazatok tekintetében egyaránt. A nemzetgazdaság, különösen a háztartási szektor vagyonának (vagy a vagyon változásainak) elemzése megkívánja az említett eszközökre vonatkozó teljes körű mérlegek és mindenfajta mérlegváltozás (tranzakciók, átértékelések és egyéb volumenváltozások) éves hozzáférhetőségét fő gazdasági szektorok (háztartások, vállalatok, kormányzat) és fő kategóriák (lakások, egyéb tárgyi eszközök, immateriális javak, egyéb termelt eszközök, föld, egyéb nem termelt eszközök) szerinti bontásban. Nagy igény van még konkrét negyedéves adatokra – elsősorban a lakásezszközökre vonatkozóan –, továbbá éves forrás és felhasználás táblákra.

A negyedéves és éves fő aggregátumok első közlése maximum 60 napos késéssel történhet. A GDP-re és fő komponenseire vonatkozó első becslések (ún. előzetes becslések) ennél legalább 15 nappal korábbi publikálása igen hasznos, amennyiben az adatok kellően megbízhatóak. Ezek a célkitűzések vonatkoznak a PEEI-mutatókra. Az egyéb éves nemzeti számlákra vonatkozó euróövezeti aggregátumok, elsősorban a nemzetgazdaság ágazati bontású táblái, valamint az eszközökre és a tőkeállományra vonatkozó adatok, a tárgyévét követő hat–kilenc hónapon belül kell, hogy rendelkezésre álljanak. Az egyéb számlákra vonatkozó euróövezeti aggregátumok (pl. forrás-felhasználás táblák) többsége jelenleg még nem elérhető, ezért e területen lenne helye előrelépésnek.

A konjunkturális elemzés céljára fontosak a megfelelő hosszúságú idősorok. A rendelet értelmében a fő negyedéves aggregátumokat 1980-ig kell visszavezetni, az új tagállamok kivételével, amelyeknek az 1990-es évek elejétől (az átmenet évétől függően) kell idősorral rendelkezniük.

Az EKB elsőrendű fontosságot tulajdonít annak, hogy a 60 napos késéssel közölt negyedéves számlák teljesebb körűek legyenek, és tartalmazzák különösen a GDP kiadási és kibocsátási oldalára vonatkozó változatlan áras adatokat is. Az éves és az éven túli gyakoriságú számlák esetében jelenleg többnyire nem áll rendelkezésre euróövezeti aggregátum, ezek összeállítása kiemelt feladat.

4.3 NEGYEDÉVES ÉS ÉVES NEMZETI SZÁMLÁK: GAZDASÁGI SZEKTOROK

Alapvető fontosságú a teljes körű éves, illetve teljes – bár kevésbé részletezett – negyedéves ágazati számlák elkészítése.⁹ Ezek révén lehetővé válik minden egyes gazdasági szektorban az euróövezeti szintű számlák összeállítása. A szektoronkénti számlák ugyanis a jövedelmek, a kiadások és a termelés elemzése mellett lehetőséget nyújtanak az egyes szektorokban végrehajtott megtakarítások és beruházások vizsgálatára is, beleértve a köztük lévő összefüggéseket és a külföldhöz fűződő kapcsolatukat. Más szóval, különösen a partnerszektor szerinti bontásban közölt adatok (az úgynevezett kitől–kinek típusú (*from whom-to-whom*) információk) járulhatnak hozzá a monetáris transzmissziós mechanizmus elemzéséhez. Az átfogó sektorszámlák módszertanát már az ESA-ról szóló rendeletben meghatározták. Az éves és negyedéves szektor szerinti bontásban az EKB vonatkozásában különbséget kell tenni legalább a nem pénzügyi vállalatok, a pénzügyi vállalatok, a kormányzat, a háztartások (beleértve a háztartásokat segítő nonprofit intézményeket) és a külföld számlája között. A szektor szerinti bontást valamennyi egyenlegező tételre, illetve egyenlegező tételt eredményező tranzakcióra alkalmazni kell (negyedéves adatközlés esetében kisebb részletességgel, mint az éves számlákon). Az első euróövezeti negyedéves sektorszámlákat várhatóan 2006-ban teszik közzé feltéve, hogy ennek jogi alapjait a közeljövőben lefektetik.

⁹ A kormányzati szektorral bővebben a 4.4. fejezet foglalkozik.

Az éves adatok tekintetében szintén közölni kell a nem pénzügyi eszközökre, ezen belül a nem pénzügyi vállalatok állótöke-állományára, illetve a háztartások ingatlanvagyonára vonatkozó adatokat is (lásd 4.2. fejezet).

Az EKB elsőrendű fontosságot tulajdonít annak, hogy megvalósuljon a negyedéves nemzeti számlák közzlése gazdasági szektorok szerinti bontásban.

4.4 NEGYEDÉVES ÉS ÉVES KORMÁNYZATI BEVÉTELEK ÉS KIADÁSOK

Ahhoz, hogy a kormányzati pénzügyek alakulását figyelemmel lehessen kísérni, szükséges, hogy a tagállamok megbízható éves adatokat szolgáltatassanak a kormányzat bevételeiről, kiadásairól, valamint az államháztartási hiányról/többletről. Egyre fontosabbnak tűnik továbbá a kormányzati kiadások megfelelő mértékű funkcionális osztályozása (kormányzati tevékenységek osztályozása, angol rövidítéssel COFOG).

Az államháztartási bevételek és kiadások tekintetében az EKB negyedéves adatszolgáltatási kötelezettséget is előír a tagállamok számára a tárgyidőszak lezárulását követő három hónapon belül.¹⁰ A euróövezeti és uniós szintű aggregátumok összeállításához ugyancsak ESA szerinti uniós költségvetési adatokra van szükség.

Míg a rövid távú euróövezeti államháztartási statisztikában a negyedéves adatok a legfontosabbak, addig nemzeti szinten ennél nagyobb gyakoriságú (havi) adatok is rendelkezésre állnak. Utóbbiak rendszerint nem harmonizáltak, illetve a kormányzati szektornak csak bizonyos szegmenseit érintik, mégis hasznos plusz információt nyújtanak a tagállamok költségvetésének alakulásáról.

Az EKB elsőrendű feladatként kezeli a megbízható, éves és negyedéves kormányzati bevételek és kiadások közzlésének maradéktalan megvalósítását.

4.5 RÖVID TÁVÚ IPARSTATISZTIKA (BELEÉRTVE AZ ÉPÍTŐIPART IS)

A rövid távú statisztika fontos információkat szolgáltat a keresletről, a kibocsátásról és az árakról. A negyedéves nemzeti számlák esetében előrejelző szereppel is bír. Az ipari termelés változatlanul a gazdaság jelenlegi teljesítményének legfontosabb mutatója. Az új megrendelések és a rendelésállomány mutatója a jövőbeli termelésről közvetít lényeges információkat, éppen ezért az új megrendelésekkel kapcsolatos statisztikát lehetőség szerint volumenadatokkal kell megadni. A termelői árak havi mutatói, valamint a költségmutatók (pl. termelési költségek, de ide tartoznak a munkabérek és fizetések költségei is) az inflációs folyamatok elemzésekor használatosak, mely elemzés az euróövezet import- és exportár-indexeire is kiterjed. A foglalkoztatottságra és a munkamennyiségre vonatkozó adatok a konjunktúraelemzésben játszanak kulcsszerepet, és gyakran van rájuk szükség kiegészítő mutatók (egy munkaóra eső bérköltség, termelékenységváltozás) számításához is.

A havi és negyedéves rövid távú euróövezeti statisztikát a rövid távú statisztikáról szóló tanácsi rendelet szabályozza.¹¹ Az eurórendszer vonatkozásában az elsődleges szempont, hogy a főbb folyamatokról rövid idő alatt aggregált, kis részletezettségű, nem pedig teljes alaposággal kidolgozott, valamennyi ágazatra kiterjedő adatokhoz jusson. Ennek érdekében a lehető legtöbb mutatót havi rendszerességgel kell frissíteni, ideális esetben megközelítőleg 30 napos adatközlési idővel (amely negyedéves mutatók esetében 45-60 nap). Általános szabályként e követelmény

¹⁰ Negyedéves kormányzati kiadásokra és bevételekre vonatkozó adatközlést a Bizottság 2000. február 3-án kelt 264/2000/EK rendelete a Bizottság 2223/96/EK rendeletének a rövid távú államháztartási statisztika vonatkozásában történő megvalósításáról, továbbá az Európai Parlament és a Tanács negyedéves kormányzati nem pénzügyi számlákról szóló 2002. június 10-én kelt 1221/2002/EK rendelete szabályozza.

¹¹ A Tanács rövid távú statisztikáról szóló 1998. május 19-én kelt 1165/98/EK rendelete.

érvényesítendő az iparstatistika NACE Rev. 1 főosztályi szintjén. Az EKB bizonyos esetekben (NACE csoportok) további részletezést is megkíván, az adatközlés idejére és gyakoriságára vonatkozó előírás azonban kevésbé szigorú.

A rövid távú statisztika bizonyos mutatói – az új megrendelések, a forgalom és az árak – esetében földrajzi értelemben különbséget kell tenni a „belső” illetve a „külső” piachoz kötődő tevékenységek között. Az euróövezeti statisztika és az EKB relációjában ez az euróövezeten belüli és az euróövezeten kívüli országokkal lebonyolított tranzakciók megkülönböztetését jelenti. Mivel ezen adatok az euróövezeti aggregátumokban kiemelt szerepet kapnak, az egyes országok esetében viszont kisebb a jelentőségük, az EKB támogatja az úgynevezett európai mintavételi programok létrehozását, amelyek célja, hogy enyhítsék a tagállamok megnövekedett terheit.

A különböző kibocsátási, keresleti és ármutatók az építőipar valamint az ingatlanpiac szempontjából is nélkülözhetetlenek. Ide tartoznak a lakáscélú ingatlanok harmonizált, legalább negyedéves gyakorisággal frissített indexei. A belőlük nyert információk az infláció, az eszközárak és a háztartások vagyonának elemzésekor nyújtanak fontos segítséget. Az ingatlanárakkal kapcsolatos jelenleg rendelkezésre álló adatok nem elegendőek, minőségük a legtöbb esetben nem kielégítő.

Az EKB számos, PEEI-vel kapcsolatos követelménye és célkitűzése tükröződik a Bizottságnak a rövid távú statisztikákról szóló tanácsi rendeletet módosító javaslatában, amelyet az EKB is támogatott a kérdésben megfogalmazott véleményében.¹² A rendelettervezet azonban számos esetben nem felel meg e kívánalmaknak, így az új megrendelésekre és a legtöbb építőipari mutatóra vonatkozó adatközlés gyakorisága és ideje tekintetében sem.

Az EKB elsőrendű feladatként kezeli a PEEI-szabványok maradéktalan és mielőbbi megvalósítását, valamint a lakáscélú ingatlanokkal kapcsolatos statisztikai információk tökéletesítését.

4.6 A KISKERESKEDELEM ÉS AZ EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK RÖVID TÁVÚ STATISZTIKÁJA

Az előírt havi és negyedéves rövid távú mutatók második csoportja a kiskereskedelemre és a szolgáltatások egyéb ágazataira vonatkozik. Ezekről részben a rövid távú statisztikáról szóló rendelet, valamint ennek módosító javaslata rendelkezik.

A (változatlan áras) kiskereskedelmi forgalomra vonatkozó havi adatok előidejű indikátorként funkcionálnak a nemzeti számlák háztartásifogyasztás-adataihoz, amely egyben a legjelentősebb kiadási tétel. Az adatokat a PEEI esetében megállapított 30 napos közlési célkitűzéssel összhangban kell publikálni.

A rövid távú kiskereskedelmi és iparstatistika mellett a szolgáltatási szektorban is fontos volna havi vagy negyedéves statisztikák meghonosítása, különös tekintettel a konjunktúraérzékeny ágazatokra. A legtöbb információ (forgalom, termelői árak, bérek, ledolgozott munkaórák, foglalkoztatás) egyelőre kidolgozásra vár. A Statisztikai Programbizottság (SPC) és a Monetáris, Pénzügyi és Fizetésimérleg-statisztikák Bizottsága (CMFB) prioritásai a következők: a piaci szolgáltatások terén folyó és változatlan áras konjunktúra-/forgalommutatók, az üzleti szolgáltatások terén kibocsátási árak, piaci és nem piaci szolgáltatások terén munkaköltség- és a foglalkoztatásmutatók kidolgozása. A Gazdasági és pénzügyi bizottság támogatta ezen elképzeléseket, mely véleménnyel az EKB is egyetértett.

¹² Lásd az Európai Központi Bank véleménye (2004. május 24.), Az Európai Unió Hivatalos Lapja C 158., 2004. június 15., 3. old.

Az EKB elsődrendű feladatként kezeli a piaci szolgáltatásokra vonatkozó rövid távú mutatók kidolgozását, különös tekintettel az érvényben lévő és módosított rövid távú statisztikai szabályozás maradéktalan megvalósítására.

4.7 MUNKAERŐPIACI STATISZTIKÁK: FOGLALKOZTATOTTSÁG, MUNKANÉLKÜLISÉG

A munkaerőpiaci statisztika mint a monetáris politikát megalapozó tényező az EKB közgazdasági pillérének egyik fontos eleme. A munkaerőpiac vonatkozásában a statisztikai követelmények két kategóriáját lehet megkülönböztetni. Az első: a nemzetgazdaság egészét és a főbb ágazatokat külön-külön tekintve (pl. a nemzeti számlák hat fő ágazatot megkülönböztető A6-os bontása szerint) megfelelő időben publikált becsléseket kell készíteni az aggregált foglalkoztatásról és a munkanélküliségről, amelyekhez kiegészítő munkaerőpiaci mutatókat is kell csatolni (úgy mint a tényleges munkamennyiség, pl. ledolgozott munkaórák stb., illetve a betöltetlen álláshelyek). A második: részletesebb adatokat kell közölni a foglalkoztatásról és a munkavállalói jövedelemről ágazat és olyan egyéb társadalmi-gazdasági változók – nem, életkor, iskolai végzettség – szerint, amelyekre az adatközlés ideje és gyakorisága tekintetében enyhébb követelmény vonatkozik. A 4.7. és a 4.8. fejezetben megvitatott munkaerőpiaci változókhoz kapcsolódó adatgyűjtés többféle módon történhet (pl. vállalkozásoktól, háztartásoktól vagy közigazgatási forrásokból), ugyanakkor kívánatos, hogy a makrogazdasági eredmények összhangba kerüljenek a nemzeti számlák keretrendszerében használt becslésekkel. Ez elsősorban akkor lehet fontos, ha különböző változókat akarunk összekapcsolni: pl. a termelékenység és a fajlagos munkaköltség kiszámítása során.

A PEEI célja, hogy az euróövezet relációjában a negyedéves összfoglalkoztatottsági adatokra 45, a havi munkanélküliség vonatkozásában pedig 30 napos adatközlési időt érjen el.

E célkitűzést az EKB is támogatja. Lépéseket kellene tenni egy euróövezeti havi foglalkoztatási mutató kialakítására. A rövid távú statisztikáról szóló tanácsi rendelet adatszolgáltatási kötelezettséget ír elő az iparban (az építőipart is beleértve) foglalkoztatottak és a ledolgozott munkaórák számának, valamint a kiskereskedelemben és egyéb szolgáltatásokban foglalkoztatottak számának tekintetében is. Az EKB-nak az adatközlések idejére és részletességére vonatkozó kívánalmi megegyeznek egyéb rövid távú statisztikák követelményeivel (lásd 4.5. és 4.6. fejezet). Az ESA-rendelet mind a foglalkoztatás, mind a munkanélküliség és a ledolgozott munkaórák tekintetében negyedéves és éves közlést ír elő. Fontos ugyanakkor kiemelni a ledolgozott munkaórák szerepét, például a termelékenység mérésében. A harmadik, a részletesség szempontjából valószínűleg leggazdagabb információforrás az Európai Unió mintavételes munkaerőpiaci felmérése (*labour force sample survey*).¹³ A rendszeres monetáris politikai elemzéshez e rendkívül részletes vizsgálatnak csupán kis része szükséges, mégis a releváns adatok tekintetében kívánatos lenne, hogy az euróövezet és az euróövezetbeli országok negyedéves eredményei a tárgyidőszak lezárultát követő 45 napon belül rendelkezésre álljanak. A munkaerő-felmérés jelenleg nem elégti ki ezt a feltételt.

Az Európai Bizottság (illetve az Eurostat) havi munkanélküliségi adatai szóbeli megállapodás alapján 35 nap múlva hozzáférhetőek. Az EKB-nak viszont szüksége lenne bizonyos kiegészítő rövid távú munkaerőpiaci mutatókra is, jöllehet ezek euróövezeti szinten hiányoznak. Utóbbiak között megemlítenők a munkanélküliség időtartamára és a munkanélküliség változására (friss munkanélküliek, újonnan felvettek száma) vonatkozó konzisztens becslések, a munkaidő-korlátozás okozta alulfoglalkoztatottság becslései, de fontosak a betöltetlen

¹³ A Tanács 1998. március 9-i 577/98/EK rendelete a közösségi munkaerő mintavételes felmérésének megszervezéséről.

álláshelyekre vonatkozó – a PEEI-ben is szereplő és jelenleg kidolgozás alatt álló – adatok is.

Az EKB elsőrendű feladatként kezeli a munkaerő volumenére (havi foglalkoztatottság, ledolgozott munkaórák), a betöltetlen álláshelyekre, valamint a szolgáltatási ágazatok munkaerőpiaci adataira vonatkozó statisztikák tökéletesítését.

4.8 MUNKAERŐPIACI STATISZTIKÁK: A JÖVEDELMEK ÉS A MUNKAERŐKÖLTSÉG-STATISZTIKA

Jövedelem- és munkaerőköltség-adatokat az inflációval, a kereslettel, valamint a versenyképességgel kapcsolatos elemzések során alkalmaznak. Az EKB szemszögéből legkiemelkedőbb jelentősége egy olyan havi (vagy negyedéves) rendszerességgel közölt euróövezeti munkaerőköltség-mutatónak van, amely mind az egy főre jutó, mind az egy munkaóra eső munkaerőköltségről megbízható információkat nyújt. E statisztikáknak át kell fogni a nemzetgazdaság egészét, ki kell terjedni a munkaerőköltség legfontosabb összetevőire, és összhangban kell állni a nemzeti számlákkal. Segítségükkel lehetővé kell tenni a legfontosabb gazdasági ágazatokban zajló folyamatok elemzését – lehetőleg a NACE Rev. 1 főosztályi (*division*) szintjén –, valamint a teljes munkaerőköltség két legfontosabb költségösszetevőre (munkajövedelem és szociális költségek) történő bontását. Hasznos lenne, ha a bónuszjuttatásokkal kapcsolatban is rendelkezésre állnának statisztikai információk. A társadalmi-gazdasági kritériumok – pl. iskolai végzettség, nem – szerinti felosztás csak ritkábban közölt adatok esetében szükséges. A jelenlegi munkaerőköltség-mutatókkal szerzett tapasztalatok arra hívják fel a figyelmet, mennyire fontos, hogy a rövid távú (bruttó bér és fizetés) és a munkapiaci statisztikából (munkaerőköltség-mutatók) származó adatok összhangban legyenek a nemzetiszámla-adatokkal (munkajövedelem).

A munkaerőpiac és az árak jövőbeli alakulása szempontjából fontos következtetések vonhatók le a havi bérmegállapodásokkal kapcsolatos információkból, noha az euróövezet munkaerőpiacai intézményrendszer tekintetében eltérnek egymástól.

Az EKB elsőrendű feladatként kezeli a munkaerőköltség-indexre és a nemzeti számlákból származtatott, az egy munkaóra eső munkajövedelemre vonatkozó adatszolgáltatás, s egyúttal a szolgáltatási szektorra vonatkozó statisztika fejlesztését.

4.9 AZ ÜZLETI VÉLEMÉNY FELMÉRÉSE (BUSINESS OPINION SURVEY)

Az üzleti vélemény euróövezeti szinten végzett, egymással összevethető felmérései az euróövezet gazdasági elemzése szempontjából alapvetőnek, a kvantitatív statisztika vonatkozásában viszont hiánypótlónak (például rendelési nyilvántartás elemzése, szolgáltatások konjunkturális alakulása) számítanak. A véleményfelmérésekben megjelenő bizonyos információk – különös tekintettel az kapacitáskihasználtságra – semmilyen más statisztikai forrásban nem lelhetők fel. A havi, vagy esetenként negyedéves adatközlési gyakoriság, és a konjunkturális adatok részletezettsége megfelel a monetáris politikai elemzés céljainak. E területen az Európai Bizottság üzleti és fogyasztói felmérései képesek szolgáltatni az EKB által igényelt statisztikai információk túlnyomó részét.

Az EKB elsőrendű feladatként kezeli az üzleti felmérések folyamatban levő kiterjesztését a szolgáltatási tevékenységek területén.

4.10 KÜLKERESKEDELMI STATISZTIKA

Az EKB a külkereskedelmi statisztikai forgalmak folyó áron (értéken), illetve volumenadatként való jelentését írja elő. A fő partnerrégiók és -országok szerinti bontás mellett az EKB árucsoportok szerinti bontást is

alkalmaz. A havi adatok Kombinált Nomenklatúra szerinti két számjegyes szintje, valamint a negyedéves adatok négy számjegyes bontása elegendő az EKB – pontosabban az Intrastat – számára. Ezek segítségével a főbb termékcsoportok (például főbb ipari termékcsoportok) esetében létrehozhatók a megfelelő szub-aggregátumok. Az euróövezeti import- és exportárak alakulásáról jelenleg nem áll rendelkezésre egyéb statisztikai információ, különösen az euróövezetre mint egészre vonatkozó valós kereskedelmi árindex hiányzik. Ezért az EKB szerint az euróövezetre vonatkozó havi egységérték-indexek közlése nem a legcélravezetőbb megoldás (lásd még a 4.5. fejezetet).

A külkereskedelmi statisztikára vonatkozó jogszabályokat az EU Tanács és a Bizottság különböző rendeletei tartalmazzák, amelyek külön kezelik az Európai Unión belüli (Intrastat) és az azon kívüli országokkal folytatott kereskedelmet.¹⁴ A tagállamok közötti kereskedelem tekintetében az Európai Bizottságnak (vagyis az Eurostatnak) történő adatszolgáltatási határidő nyolc, illetve tíz hét (előbbi az összforgalmakra vonatkozik partnerországok szerinti bontásban, utóbbi a részletezett adatokra vonatkozó határidő), míg az Európai Unión kívüli országokkal folytatott kereskedelem esetében hat hét. Az euróövezeten kívüli kereskedelem vonatkozásában viszont ez a határidő túl kései az adatok gazdaságpolitikai célú hasznosításához. A PEEI-vel összhangban az euróövezet összesített kereskedelmére vonatkozó adatoknak a tárgyhónap végét követő 45 napon belül rendelkezésre kell állniuk, majd ezt két héttel később egy teljesebb adategyüttesnek kell követnie.

Az EKB elsőrendű feladatként kezeli, hogy rövidüljön az euróövezet külkereskedelmi adatainak közlési ideje, összhangban a PEEI-ben megfogalmazott célkitűzésekkel (t+45 nap). További prioritás az import- és exportár-statisztikák tökéletesítése. Ezen túlmenően, az EKB szűkítené az Intrastat statisztikáinak

részletességét, valamint szorgalmazza a jogi követelmények egyensúlyának átalakítását.

5. AZ EURÓÖVEZETEN KÍVÜLI ORSZÁGOKRA VONATKOZÓ STATISZTIKÁK

5.1 AZ EURÓÖVEZETEN KÍVÜLI UNIÓS TAGÁLLAMOK

A valutaunióon kívüli tagállamokkal kapcsolatban három szempont miatt van szükség gazdasági statisztikákra. Az első: a Szerződés 122(2) cikke az eltéréssel nem rendelkező tagállamok esetében előírja a konvergencia vizsgálatát, amely néhány alapvető makrogazdasági konvergenciamutató segítségével történik. A második: ezen országok gazdasági fejlődése a statisztikai mutatók egy szélesebb körére támaszkodva kísérhető figyelemmel. Az Európai Unió valamennyi tagállamának nemzeti központi bankja tagja az EKB Általános Tanácsának, és mint ilyen részt vesz az évente kétszer megrendezett monetáris politikai koordinációs gyakorlaton. Végül ezen országoknak általában véve törekedniük kell arra, hogy statisztikai rendszerüket zökkenőmentesen integrálják az euróövezet statisztikai keretrendszerébe többek között azért, hogy kellő mennyiségű visszabecsült adatot szolgáltatnak. E feltétel elsősorban az euróövezeti aggregátumoknak várhatóan jelentős részét adó tagállamokra vonatkozik.

5.2 ACSATLAKOZÓ ORSZÁGOKRA VONATKOZÓ STATISZTIKÁK

Az EKB elsősorban azért készít gazdasági statisztikákat a csatlakozó országokban az

¹⁴ Az adatszolgáltatási határidőket a következő jogszabályokban határozták meg: a Bizottság 2000. szeptember 7-i 1901/2000/EK rendelete a Tanács a tagállamok között árukereskedelemre vonatkozó statisztikákról (Intrastat) szóló 3330/91/EGK rendeletének végrehajtására vonatkozó sajátos rendelkezések, valamint a Bizottság 2000. szeptember 7-i 1917/2000/EK rendelete a Tanács külkereskedelmi statisztikákról szóló 1172/95/EK rendeletének végrehajtására vonatkozó sajátos rendelkezések. A Tanács 3330/91 rendelete az év végén hatályát veszti, helyébe a Parlament és a Bizottság 2004. március 31-i 638/2004/EK rendelete lép (Európai Unió Hivatalos Lapja, L 102, 2004. ápr. 7., 1. old.).

uniós csatlakozást megelőzően, mert nyomon kívánja követni magát a csatlakozási folyamatot, illetve általánosságban véve az euróövezeten kívüli gazdasági helyzet alakulását. Ezért – továbbá annak biztosítására, hogy a csatlakozáskor legalább néhány évre vonatkozó visszabecsült adat hozzáférhető legyen – fontos szempont az adatok összevethetősége, azaz a hatályos uniós statisztikai rendeletek alkalmazása. A csatlakozást követően ezen országokra nézve ugyanazok a statisztikai követelmények lépnek életbe, mint amelyek a valutaunióhoz nem csatlakozott többi uniós tagállamra érvényesek.

Az Európai Unióhoz való csatlakozást megelőzően a megfelelő időben közölt fő aggregált mutatók állnak a figyelem középpontjában, közülük is elsősorban azok, amelyek segítségével a konvergenciát figyelik. E fő aggregált mutatók között megemlíthető az aggregált HICP, az éves és negyedéves nemzeti számlák legfontosabb aggregátumai (kiadások és kibocsátás, munkajövedelem, háztartások jövedelme és megtakarításai), kormányzati bevételek és kiadások, foglalkoztatottság és munkanélküliség. Fontosak még a különböző inflációs kiegészítő mutatók (termelői árak, munkaköltség), valamint a külkereskedelmi adatok. További részletek a 2. függelékben olvashatók.

1. függelék Az EKB által rendszeresen igényelt általános gazdaságstatisztikai adatok az euróövezet vonatkozásában

Kívánt mutató (gyakoriság) Rövidítések: h = havi; n = negyedéves; é = éves	Kívánt részletesség	Adatközlés kívánt időpontja (tárgyidőszak + „x” naptári nap)	Fejlesztési prioritások
A. Árak és költségek			
Fogyasztóiár-index (HICP) (h)	COICOP négy számjegyes szint, továbbá részletesebb bontás euróövezeti szinten; homogén aggregálás; az adóváltozások és a szabályozott árak hatására vonatkozó becslések.	t + 15 (és t + 0 az első előzetes becslés)	Saját tulajdonú lakás Minőségkorrekció Változatlan adótartalmú HICP-index
Termelőiár-index Ipar (h)	NACE Rev. 1 Főosztály Szerkezetkész épület(rész), egyéb	t + 35 t + 45	Euróövezeti aggregált termelői árak a piaci szolgáltatások területén
Építőipar (n)	Építmény építése	t + 60	
Szolgáltatások (n)	NACE Rev. 1 Főosztály (piaci szolgáltatások)	t + 60	
Munkajövedelem, bruttó bér és fizetés, fajlagos munkaerőköltség, egy munkavállalóra/munkaóraóra eső átlagos munkaerőköltség (h/n)	Nemzeti számlák (n): legalább A6 Rövid távú statisztikák (h): NACE Rev. 1 Főosztály Munkaerőköltség-statisztika (h/n): munkaszerződésben megállapított bér, egyéb bérek, egyéb munkaköltség, NACE főcsoport	t + 60 t + 30 t + 70	Egy órára eső munkajövedelem Gyorsabb adatközlés Az LCI (munkaerőköltség-index) teljes körű alkalmazása
Nyersanyagárak (heti)	Nyersanyagok és főcsoportok szerint	t + 5	-
Lakáscélú ingatlanok árai (n)	Nagyvárosi új építésű és használt házak, lakások	t + 60-90	Negyedéves euróövezeti index
Bérmegállapodások (h/n)	Főszektor és az adatközlés ideje szerint (a részletek a bérmegállapodás menetétől függően alakulnak)		-
Export és import árindexek (euróövezeten kívül) (h)	NACE Rev. 1 Főosztály	t + 45	Az euróövezeti aggregátumok összeállítása

1. függelék Az EKB által rendszeresen igényelt általános gazdaságstatisztikai adatok az euróövezet vonatkozásában

Kívánt mutató (gyakoriság) Rövidítések: h = havi; n = negyedéves; é = éves	Kívánt részletesség	Adatközlés kívánt időpontja (tárgyidőszak + „x” naptári nap)	Fejlesztési prioritások
B. Kereslet és kibocsátás			
Nemzeti számlák a nemzetgazdaság tekintetében (n/é)	Legfontosabb nemzetgazdasági aggregátumok, legfőbb ágazatok és termékek (ESA 95, 1. tábla)	t + 60, a GDP-re és fő összetevőire vonatkozó előzetes becslések korábban	Gyorsabb adatközlés (negyedéves számlák, kiadások és kibocsátás szerinti bontásban, t + 60)
Nemzeti (nem pénzügyi) számlák gazdasági szektor szerint (n/é)	S11, S12, S13, S14 + 15, S2 szerinti bontásban, különös tekintettel a fő egyenlegekre	t + 90	A negyedéves számlák tekintetében euróövezeti aggregátumok, gazdasági szektor szerint
Éves nemzeti számlák (é)	ESA 95, 3. tábla (A31), 4. tábla (euróövezet/nem euróövezet szerinti bontás), 5. tábla (COICOP négy számjegy), 8. tábla (részletes szektorszámlák)	t + 180-270	Euróövezeti aggregátumok összeállítása
Tőkeállomány (é)	Összesített adat, állami szektoré, Pí6, bruttó és nettó	t + 1 év	Euróövezeti aggregátumok összeállítása
Nem pénzügyi eszközök (é)	Nemzetgazdaság, háztartási szektor, ingatlan	t + 1 év	Euróövezeti aggregátumok összeállítása, háztartások ingatlanadatai
Forrás és felhasználás táblák (é)	ESA 95, 15. tábla (A60/P60)	t + 2-3 év	Euróövezeti aggregátumok összeállítása
Input-output táblák (ötévente)	ESA 95, 17. tábla (P60/P60)	t + 2-3 év	Euróövezeti aggregátumok összeállítása
Ipari termelés (NACE C-F) (h)	NACE Rev. 1 Főosztályok ¹⁾	t + 30	Gyorsabb adatközlés
Új ipari megrendelések (NACE D-F) (h)	NACE Rev. 1 Főosztályok ¹⁾ euróövezeten belüli/kívüli származás	t + 30	Gyorsabb adatközlés, deflált adatok, az euróövezeti exportmegrendelések világos meghatározása
Kiskereskedelmi forgalom (nominális és változatlan áras) (h)	NACE Rev. 1 Főosztályok és csoportok	t + 30	-
Ipari forgalom (NACE C-F) (h)	NACE Rev. 1 Főosztályok	t + 45	Gyorsabb adatközlés
A főbb szolgáltatási szektorok forgalma (termelése) (h)	NACE Rev. 1 Főosztályok (illetve csoportok, ahol az előbbi heterogén)	t + 45	Euróövezeti aggregátumok összeállítása
Ipari véleményfelmérés (h)	NACE Rev. 1 Főosztályok	t + 0	A piaci szolgáltatási szektor teljes lefedése
Fogyasztói véleményfelmérés (h)		t + 0	-
Építési engedélyek (megkezdett építkezések) (h)	Főbb épülettípusok szerint	t + 45	-
Külkereskedelem (euróövezeten kívüli országokkal), érték- és volumenadatok (h)	Két számjegyes Kombinált Nomenklatúra, főbb felhasználási csoportok, földrajzi bontás	t + 45 (aggregátumok); t + 60 (részletezés, volumenek, fajlagos értékek)	Gyorsabb adatközlés (PEEI célkitűzés)

1. függelék Az EKB által rendszeresen igényelt általános gazdaságstatisztikai adatok az euróövezet vonatkozásában

Kívánt mutató (gyakoriság) Rövidítések: h = havi; n = negyedéves; é = éves	Kívánt részletesség	Adatközlés kívánt időpontja (tárgydőszak + „x” naptári nap)	Fejlesztési prioritások
C. A kormányzati szektor nem pénzügyi számlái			
Kormányzati kiadások és bevételek (é)	Az EKB Havi jelentésében közölt euróövezeti statisztikákkal megegyező bontás	t + 90	Lefedtettség javítása
Kormányzati kiadások és bevételek (n)	Egyszerűsített, de az éves adatokkal konzisztens bontás	t + 90	Teljes körű megvalósítás
A kormányzati szektor számlái (n)	S13 szerinti bontás, összhangban a negyedéves szektoronkénti nemzetiszámla-adatokkal (beleértve a tőkeszámlát is) (lásd B pont)	t + 90	Teljes körű megvalósítás
Nemzeti számlák (é)	ESA 95 8. tábla (S13), illetve a 11. tábla (COFOG)	t + 180-240	Euróövezeti aggregátumok összeállítása
D. Munkaerőpiac			
Foglalkoztatás és foglalkoztatottak (h/n)	Nemzetgazdaság tekintetében első előzetes becslés (h/n) Nemzeti számlák (n): legalább A6 Rövid távú statisztikák (h/n): NACE Rev. 1 Főosztályok Munkaerőpiaci felmérés (h/n): főbb eredmények Munkaerőpiaci felmérés (h/n): részletes eredmények	t + 45 t + 60 t + 30 t + 60 t + 90	Gyorsabb adatközlés, statisztikák a szolgáltatási szektorról, havi adatok
Munkanélküliség (h)	Ágazat szerint: legalább A6 Életkor szerint: nagyobb korcsoportok Időtartam szerint: rövid, közepes, hosszú távú	t + 30	A munkanélküliség időtartama szerinti bontás
Az alulfoglalkoztatottságot és a munkaerő-tartalékot mérő kiegészítő mutatók (n)	Alulfoglalkoztatottság főbb ágazatok szerint Munkaerő-tartalék életkor és nemek szerint ²⁾	t + 60	Munkaidő-korlátozás okozta alulfoglalkoztatottság vonatkozásában aggregált adatok összeállítása
A munkanélküliség és a foglalkoztatottság változásait mérő kiegészítő mutatók (h/n)	Friss munkanélküliek, újonnan felvettek (határozott, határozatlan időre, részmunkaidőben, főállásban) ²⁾	t + 45	A friss munkanélküliek és az újonnan felvettek vonatkozásában aggregált adatok összeállítása
Ledolgozott munkaórák (h/n)	Nemzeti számlák (n): A6 Rövid távú statisztikák (h): NACE Rev. 1 Főosztályok	t + 60 t + 45	Euróövezeti aggregátumok összeállítása
Betöltetlen álláshelyek (n)	Ágazat szerint: legalább A6	t + 45	Nagyobb lefedettség, illetve az euróövezeti aggregátumok összevethetősége
1) és szerkezetkész épület(rész), egyéb építmény építése. 2) Nagy gyakoriságnál nem kötelező bontás/részletes adat.			

MAGYARÁZAT:

A tábla a leggyakrabban alkalmazott makrogazdasági statisztikákat tartalmazza az árak és költségek, a reálgazdaság, a kormányzati szektor nem pénzügyi számlái és a munkaerőpiac vonatkozásában. Nem szerepelnek benne konkrét célra – például kutatáshoz – használt további ide kapcsolódó statisztikák.

2. függelék Az EKB által igényelt általános gazdaságstatisztikai adatok a csatlakozó országok vonatkozásában

Mutató és gyakoriság	Részletezettség	Adatközlés időpontja (első eredmények) ¹⁾ (tárgyidőszak + „x” nap)
Fogyasztóiár-index (HICP) (h)	COICOP egy számjegyű, valamint további homogén aggregációk	t + 35
Nemzeti számlák a nemzetgazdaság tekintetében (n/é)	Legfontosabb nemzetgazdasági aggregátumok (ESA 95, 1. tábla)	t + 90 (n) t + 360 (é)
Foglalkoztatás és munkanélküliség (n)	Összesített adat, fő csoportok	t + 90 (munkaerőpiaci felmérés), t + 90 (nemzeti számlák)
Ipari termelés és termelői árak (h)	Összesített adat, fő ágazati csoportok	t + 50-60
Külkereskedelem (h) ²⁾	Összesített adat; az EU-val, euróvezetellel bonyolított kereskedelem; egyéb	t + 56
Üzleti és fogyasztói véleményfelmérések (h/n)	Bizalommutatók, fő komponensek	t + 15
Kormányzati kiadások és bevételek (é)	Fő kategóriák	t + 120

1) A táblázatban szereplő adatközlési idő (a vélemény felmérések kivételével) megfelel a hatályos uniós rendeletekben foglaltaknak.

2) A csatlakozó országokra vonatkozó részletes külkereskedelmi statisztikai információkat az olyan statisztikákból is elő lehet állítani, amelyekben az euróvezet mint elvámoló ország szerepel.

